

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-149.2020.13>

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051:7.01

Пирогова Т.

МИСТЕЦЬКЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПОЗНАВЧАЛЬНИЙ ЧАС

У статті досліджено різноманітні форми мистецького виховання майбутніх педагогів у позанавчальний час. Позааудиторна діяльність має чи не найбільший потенціал залучення студентства до мистецтва і власної творчості. Адже вона, як правило, здійснюється на засадах зацікавленості, ініціативи, співтворчості, добровільної участі, врахування індивідуальних потреб і талантів, її рушійною силою є інтерес. Окрім того, форми позааудиторної роботи мають більшу відкритий та неформальний характер спілкування, більшу динамічну реалізацію та передбачають проведення різноманітних заходів, а саме: вечорів відпочинку чи зустрічей з діячами культури, поетами, майстрами, художниками; диспутів, урних журналів; відзначення пам'ятних дат у житті факультетів; виконання громадських доручень, впровадження волонтерської діяльності; організацію конференцій, конкурсів, КВК, екскурсій; проведення бесід про історію та культуру власного та інших народів світу; роботу в гуртках за інтересами; участь у художній самодіяльності тощо.

Зазначено, що важливу роль у мистецькому вихованні здобувачів освіти відіграє куратор або викладач, який повинен враховувати індивідуальні особливості кожного студента під час планування позанавчальної діяльності майбутніх педагогів, надавати їм можливість самостійно обирати вивчення певних видів мистецтва з метою розширення їхнього світогляду та розвитку творчих здібностей.

Доведено, що правильна організація вільного часу сприятиме всебічному розвитку молоді завдяки ознайомленню її з досягненнями світової культури, що допоможе усунути однобічність мислення та суджень, сприятиме формуванню естетичної культури шляхом залучення майбутніх педагогів до естетичної діяльності, розвиватиме чуттєву сферу особистості, інтерес до мистецтва.

Ключові слова: культура, мистецьке виховання, позаурочний час, майбутні педагоги, естетичний розвиток особистості.

Позанавчальний час є простором самовизначення студентів. Однак, він не може залишатись зоною, звільненою від виховного впливу педагога. Сенс цього впливу – порада, яка може слугувати основою вибору молоддю належного проведення вільного від навчання часу.

Зважаючи на те, що мистецьке виховання майбутніх педагогів у позанавчальний час на сьогодні є доволі актуальним та ефективним, необхідно розглянути особливості організації позанавчального часу студентів, нові функції педагога у цьому процесі, форми і методи взаємодії викладачів і студентів.

Цю проблему досліджували такі відомі науковці: В. Андрущенко, Є. Бистрицький, Ю. Богуцький, О. Гомілко, І. Закович, К. Кислюк, С. Кліценко, В. Кремень, М. Култаєва, М. Михальченко, О. Ременець, З. Самчук, О. Чубарева, І. Цехмістро та ін. За їхніми спостереженнями, для молоді, хоча вона зазвичай орієнтується на власну систему цінностей і не допускає

втручання старших, порада з боку вихователя, куратора, педагога, може стати тим конструктивним поштовхом, який сприятиме розвиткові самостійної творчості.

Мета статті полягає у визначенні основних векторів організації позанавчальної діяльності студентів з метою мистецького виховання майбутніх педагогів.

Безсумнівно, під час спілкування молоді з педагогами важливо створити атмосферу довіри й зацікавленості одне одним, сформувати спільність інтересів, організувати співпрацю. Важливою є роль кураторів академічних груп, методистів із соціально-виховної роботи, керівників наукових, мистецьких, спортивних секцій, інших учасників навчально-виховного процесу.

Як відомо, куратор студентської групи – це організатор, вихователь, консультант. Він врегульовує та організовує позанавчальну діяльність як процес виховання студентської молоді, розвиває їхню активність, самостійність, почуття відповідальності, бере активну участь у формуванні колективу [2, с. 24]. Саме куратор бере на себе відповідальність за адаптацію майбутніх фахівців до нових для них соціально-культурних умов студентського життя, сприяє ознайомленню студентів із факультетом, університетом, з культурним життям міста за допомогою спільного відвідування театрів, музеїв, виставок, концертів тощо. Методисти з соціально-виховної роботи, керівники секцій та художніх гуртків стимулюють інтерес до культурних заходів, виявляють та розвивають таланти студентської молоді.

Отже, зазначені кваліфіковані педагогічні кадри, які здійснюють виховну роботу, а також викладачі естетичних та мистецьких дисциплін відіграють важливу роль у морально-естетичному розвитку майбутніх вчителів, формуванні бажання жити і творити у гармонії та красі, утвердженні здатності сприймати й адекватно оцінювати естетичні прояви буття та ін.

Важливим аспектом діяльності викладачів, кураторів та методистів вищої школи є стимулювання активності студентів, оскільки особистість розвивається повноцінно лише у процесі самоосвіти. Переважна більшість студентів налаштована на підвищення власного рівня обізнаності у галузі музичного, танцювального, театрального, художнього мистецтва [12, с. 135], але у житті молоді людини часто виникають перешкоди щодо задоволення цієї потреби. Комуś не вистачає організованості, комуś – вміння планувати та раціонально використовувати вільний час, а хтось просто не проінформований щодо можливостей художньої творчості та інших форм дозвілля у вузі, студентському містечку тощо. Отже, завдання кураторів та інших організаторів виховної роботи студентської молоді – вивчення можливостей, інтересів, рівня інформованості студентської молоді, пошук шляхів подолання перешкод залучення студентів до позанавчальної творчої діяльності.

Визначальною умовою естетичного самовдосконалення студентів, у більшості випадків, є формування інтересу до естетичних явищ. Він виникає внаслідок наявності у майбутніх фахівців бажання вивчати світ мистецтва під час дозвілля. Наприклад, інтерес до музики спонукає студентів до різних видів

музичної діяльності, є найважливішим стимулом для музичної самоосвіти. Оволодіння в доступному обсязі найбільшими надбаннями музичного, художнього, театрального мистецтва поглиблює і сприяє полегшенню розуміння й інших галузей мистецтва. Допитливість і сприйняття різних видів мистецтва сприяє поглибленню інтересу до певного його виду.

З метою підвищення естетичної культури студентів, покращення їхньої обізнаності у мистецькому просторі, формування оцінно-естетичних суджень, майбутніх фахівців необхідно забезпечувати різноманітною науково-популярною літературою у галузі різних мистецтв. Важливою є також організація зустрічей молоді з відомими митцями та спільний перегляд змістовних передач. Такі передачі переважно спрямовані на формування у студентів потреби слухати гарну музику, дивитися змістовні кінофільми, які орієнтовані на виховання у молоді почуття прекрасного, спонукають їх до моральних вчинків, покращення процесу сприйняття та розуміння робіт відомих художників, які допоможуть їм вивчати надбання світової та вітчизняної спадщини. Також актуалізується значення передач про молодих обдарованих музикантів, художників, акторів та інших діячів, а також передач, що відображають повчальний досвід вивчення студентами мистецьких здобутків, який допомагав би майбутнім учителям орієнтуватися в мистецтві, висловлювати свої судження щодо цього [12, с. 136].

Активізація позанавчальної творчої естетично-художньої діяльності стає можливою завдяки залучення студентів до естетично-перетворювальної діяльності як вміння створювати красу навколо себе у процесі естетичного оформлення навчального закладу (аудиторій, ненавчальних приміщень, художніх майстерень, виставкових зал тощо); організації та проведення культурно-мистецьких заходів (тематичних вечорів, художніх виставок-лекцій, художніх віталень, виставок студентських робіт, зустрічі з діячами мистецтва тощо). Позанавчальна творча естетично-художня діяльність студентів зумовлює не тільки набуття ними професійної майстерності, а й стає мотивом активної естетико-пізнавальної діяльності майбутніх педагогів-художників, уможлиблює стимулювання розвитку їхнього естетико-інноваційного потенціалу, спонукає до самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення [10, с. 112].

Особливу увагу в позанавчальній діяльності слід звернути на ознайомлення студентів із сучасним мистецтвом, вивчення якого надає можливість молоді бути одночасно свідками і "творцями" того, що відбувається сьогодні. Досить складно пояснити студентам важливість мистецтва у житті людини, базуючись лише на прикладах класичного мистецтва, яке, безперечно, є джерелом мудрості, вічних цінностей та краси. Сучасне мистецтво надає змогу здобувачам освіти відчувати атмосферу сучасності, за допомогою відображення відомих подій, проблем, образів, ідеалів. Більш того, еkleктичне та різноманітне сучасне мистецтво, що не наслідує єдиних принципів ідеології та конкретних характерних рис, які часто сприймається студентами як щось нове, незрозуміле, незвичне, зовсім не схоже на

традиційне, спонукає молодь до роздумів, багатоманітних інтерпретацій, обговорення та дискусій, що чинять неоцінений виховний вплив на молодь, допомагають виявити різні погляди і розвивати критичне мислення.

Отже, ознайомлення студентів із сучасним мистецтвом у позанавчальний час є необхідним для розширення мистецтвознавчого тезаурусу здобувачів освіти, збагачення їхнього вміння сприймати нове, неординарне та набуття досвіду судження про культуру нашого часу, навчання бачити те особливе, що відображає ідейні та художні суперечності, які є образним змістом нашої епохи [3, с. 176-177].

Необхідно зазначити, що успішному формуванню естетичної культури студентів у позанавчальний час сприяють такі чинники: вдосконалення виховної роботи кураторів у ВНЗ, які мають сприяти участі студентства у культурних заходах та його ознайомленню з різними видами мистецтва (передусім, сучасного); активізація діяльності культурно-просвітницьких установ (театрів, концертних зал, бібліотек, будинків культури тощо); видання та розповсюдження навчально-методичної та науково-популярної літератури, що полегшує процес самоосвіти у галузі різних мистецтв [6, с. 137]; розвиток відповідних інтернет-ресурсів; стимулювання творчої художньо-естетичної активності; залучення студентів до естетично-перетворювальної діяльності. Використання окреслених можливостей позанавчальної діяльності надасть можливість інтегрувати естетизаційний елемент у всі сфери студентського життя. Якщо в процесі такої естетизації важливу роль будуть відігравати високі форми й твори мистецтва, належна увага приділятиметься художній творчості та самостійній мистецькій діяльності, то процес насичення аксіологічної палітри сучасного студентства педагогічних вузів цінностями краси і гармонії стане більш успішним і плідним.

З огляду на це, висвітлимо роль художньої творчості та самостійної мистецької діяльності у підготовці майбутніх педагогів.

Як відомо, саме завдяки художній творчості формується творчий потенціал особистості. Американський філософ Е. Фромм називає потребу в творчості однією з найважливіших людських потреб. Творчий акт завжди є процесом вивільнення та подолання. У ньому є переживання сили. Саме тому творчість є невіддільною від свободи. Тільки вільний може творити, як зазначає філософ. Особистість не може піднятися над повсякденною прозою життя без внутрішньої готовності до піднесеного, до романтичного пориву. На думку Е. Фромма, ця вимога зумовлена наявністю творчих сил в кожному індивіді, серед яких особливу роль відіграють уява, емоційність. У творчості індивід поєднує себе зі світом, розриває межі пасивності свого існування, входить в царство свободи, в якому лише він може відчувати себе дійсно людиною. Тільки за умови творчого ставлення до життя індивід стає особистістю, суб'єктом культури [11, с. 114].

Найглибша сутність творчості розгортається у мистецтві, в художній творчості. Мистецтво взагалі є переважно галуззю творчою. Це надає можливість говорити про нерозривний зв'язок виховання художньої культури і

художнього навчання, наприклад, образотворчого, музичного, хореографічного або ж театрального мистецтва. У зв'язку з цим особливу увагу слід акцентувати на діяльності клубів та гуртків художньої творчості, які існують у ВНЗ та за його межами, де майбутні педагоги отримують можливість самостійно створювати культурні цінності. У процесі створення культурних цінностей відбувається становлення особистості як індивіда з її внутрішньою узгодженістю, взаємозалежністю, відповідальністю, психологічною орієнтацією та власною зумовленістю на відтворення художньо-образного змісту музичного твору, хореографічної композиції, твору образотворчого мистецтва [12, с. 123].

У цьому аспекті важливою є така форма організації позанавчальної естетико-виховної та художньо-творчої діяльності студентської молоді, як клубні об'єднання. Студентський клуб, що організовує культурне дозвілля студентів одного чи кількох ВНЗ, об'єднує, як правило, кілька гуртків, секцій чи колективів (спортивних, туристичних, музичних тощо), має значний виховний потенціал, адже, з одного боку, надає можливість здобувачам освіти проявити власне прагнення і потребу у свободі, вільній самореалізації. А з іншого – така самореалізація відбувається в колективі однодумців, що підвищує комунікативно-особистісні характеристики кожної молодої людини. Клубна робота у вищій школі здатна вирішувати комплекс складних соціально-культурних проблем студентської молоді [13, с. 144-145].

Заняття майбутніх вчителів у художній студії та мистецьких гуртках навчального закладу значно підвищує пізнавальну, гносеологічну, виражальну та гедоністичну спрямованість індивіда, що позитивно впливає на розвиток ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя у процесі його професійно-педагогічної підготовки. Художня творчість, що супроводжується емоційно-інтуїтивною роботою мислення, наповнює навчальну працю творчістю і позитивними емоціями, забезпечує можливість самовираження студентів шляхом втілення у творі чи виробі своїх художньо-естетичних смаків. А мистецька діяльність робить вагомий внесок у розвиток загальної культури студентів, розвиває інтелект, естетичні почуття, творчі здібності, психомоторні якості, формує прагнення завжди і в усьому діяти за законами краси, а отже сприяє повноцінному, гармонійному розвитку майбутнього вчителя як особистості та професіонала [4, с. 361-362].

Важливим є те, що в клубах та гуртках художньої творчості створення культурних цінностей відбувається в колективі, під час різнобічної суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії. Позитивні емоції під час колективного створення та інтерпретації художнього образу суттєво впливають на кожного учасника художнього колективу, театрального-видовищного заходу або хореографічної композиції. Крім того, відчуття спільного успіху, задоволення від створеного ансамблю, чистоти інтонування або гармонічного поєднання різних кольорів сприяє внутрішньому піднесенню, естетичному переживанню, натхненню щодо подальшого творчого пошуку й самовдосконалення [12, с. 125]. Така творчість надає можливість кожному обрати справу до душі, яку

можна організувати, зробити краще, ніж інші, проявити себе, утвердитись у колективі. Крім того, колективна творчість розвиває інтерес до спільної справи, сприяє формуванню відповідних навичок і вмінь, розвитку інтелекту, обміну думками та ідеями.

Також під час творчої діяльності, участі в реалізації спільних проектів у студентів виникають і розвиваються пізнавальні інтереси, виховується творча активність, допитливість, ініціативність, організованість, колегіальність у прийнятті рішень. За таких умов виникає взаємопорозуміння і єдиний підхід до інтерпретації інтонаційно-образного змісту художнього твору, відбувається гармонізація внутрішньої сфери особистості й культурно-освітнього середовища [12, с. 127].

Зазначаючи важливий внесок колективної творчості у розвиток особистості, варто приділити належну увагу індивідуальній творчості та самостійній мистецькій діяльності майбутніх педагогів. Саме за допомогою самостійної мистецької діяльності відбувається формування потреби студентів у творчому самовдосконаленні, самовихованні. Завдяки формуванню позитивної “Я-концепції”, всебічному розвитку особистості, її індивідуального потенціалу відбувається повноцінний художньо-творчий розвиток конкретного студента.

Слід зазначити, що індивідуальна діяльність не обмежує потреби молоді у спілкуванні, а дає змогу кожному з них знайти своє місце в загальній справі. Вона є необхідною складовою в роботі гуртків із різних видів образотворчого мистецтва, від уміння налагодити її залежить успішність великих масових заходів. Цілеспрямована індивідуальна робота студентської молоді потрібна для того, щоб кожен із них міг цілком розкрити й розвинути свої мистецькі здібності, проявити свою індивідуальність [1, с. 28].

Розвиток самостійної мистецької діяльності майбутніх педагогів є важливим, оскільки знання про мистецтво, які не вмотивовані глибокими індивідуальними пізнавальними процесами, нічого не варті. Якими розгорнутими і вдалимими не були б можливості та підходи до організації процесу формування естетичної культури особистості, вони будуть малоефективними, якщо особистість не займеться художнім самовихованням. Самовиховання опосередковує будь-які зовнішні впливи. Не є виключенням і процес формування естетичної культури. Людина має відчутти красу самостійно. Власне відчуття краси і творчої дії щодо її відтворення людина також має сформуванню самостійно [7].

Висновки. Отже, самостійна мистецька діяльність відіграє важливу роль у розвитку особистості студента, формуванні у нього вміння аналізувати прекрасне, висловлювати оцінювально-естетичні судження. За допомогою такої діяльності реалізується значне поглиблення та розширення естетичних знань, удосконалюються естетичні смаки, що надає можливість студентові впевнено орієнтуватися в сучасному надскладному і до нескінченності різноманітному мистецькому ландшафті.

Окрім того, важливо спробувати попрацювати у різних видах мистецтва.

Як зазначає В. Ванслов, жоден із видів мистецтва, якщо розглядати його окремо, не здатен вирішити всі завдання всебічного розвитку особистості, хоч кожен із них бере участь у вирішенні цих завдань, маючи свою кінцеву мету. Лише сукупність окремих мистецтв може розвивати всю повноту людських потенцій, зробити особистість дійсно обізнаною, допомогти удосконаленню психіки, багатства її внутрішнього світу [5, с. 40]. Зокрема, завдяки поліфункціональному впливові образотворчого мистецтва формуються емоційні, мотиваційні, волевові, когнітивні й творчо-діяльнісні складові гармонійної особистості. Музичне мистецтво суттєво впливає на весь духовний світ людини, передусім її моральність, є засобом активізації розумових здібностей та фізичного розвитку. Хореографічне мистецтво, розвиваючи емоційно-моральну чуйність, удосконалюючи тіло людини фізично, виховуючи засобами музики духовно, викликає низку різноманітних морально-естетичних почуттів, допомагає набути впевненості у власних силах, дає поштовх до самовдосконалення, постійного розвитку. Театральне мистецтво сприяє визначенню адекватної життєвої моделі, формуванню самостійно мислячої, активної, соціально адекватної особистості, а також, забезпечуючи простір для самовираження й психологічного захисту, виконує соціально-терапевтичну функцію. Отже, всі види мистецтва сприяють втіленню головної мети – формуванню сучасної гармонійної людини [8, с. 204], кожен із його видів, впливаючи на душу людини в цілому, доторкується до різних її струн, у цьому розумінні вони незамінні.

Розвиток самостійної мистецької діяльності майбутніх педагогів важливий ще й тому, що у майбутньому багатьом доведеться бути організатором самостійної творчої діяльності дітей, виконуючи дуже відповідальне завдання – навчання учнів здобувати знання самостійно, формування вміння дітей не тільки бачити, відчувати й розуміти прекрасне у мистецтві, але й творити прекрасне у своїй повсякденній діяльності [9, с. 240-241]. Успішно організувати самостійну творчу діяльність учнів здатний лише той педагог, який має досвід самовиховання, усталені навички самоорганізації та саморозвитку.

Використана література:

1. Базильчук Л. В. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до організації позакласної роботи в загальноосвітніх школах : монографія. Умань : ВПЦ "Візаві", 2014. 287 с.
2. Батрак Т. Позааудиторна діяльність студентів як чинник підготовки майбутніх вчителів зарубіжної літератури до позакласної діяльності в школі. *Людинознавчі студії*. Серія "Педагогіка". 2016. Вип. 3/35. С. 22-28.
3. Батрак Т. В. Сучасне мистецтво як засіб естетичного виховання студентів педагогічних вузів у позанавчальній діяльності. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 67. С. 176-180.
4. Бойчук В. М. Мистецька компонента у професійній підготовці майбутнього вчителя технологій. 2014. Вип. 37. С. 359-364.
5. Ванслов В. В. Всестороннее развитие личности и виды искусства. Москва : Советский художник, 1996. С. 240-246.

6. Горщенко Ю. Формування оціннісно-ціннісних суджень студентів у процесі професійної підготовки в умовах вищої школи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10 (Ч. 2). С. 132-137.
7. Добровольська О. Естетичне виховання та самовиховання в системі підготовки майбутніх педагогів. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер. : ФілософіяЮ педагогіка, психологія. 2013. Вип. 28. С. 16-21. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_5
8. Зайцева О. Урок музики як основний спосіб формування естетичної культури учнів основної школи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (Ч. 2). С. 203-208.
9. Свінцицька Н. М. Формування готовності майбутніх учителів трудового навчання до роботи в гуртках декоративно-прикладної творчості: змістовий компонент підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 50 (103). С. 240-249.
10. Сотська Г. Технологія формування естетичної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва в педагогічних університетах. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (Ч. 2). С. 106-113.
11. Теория культуры в вопросах и ответах : учебное пособие для студентов заочной формы обучения / колл. авт.; под ред. Н. М. Мухамеджановой и С. М. Богуславской. Оренбург : ИПК ГОУ ОГУ, 2007. 149 с.
12. Черкасов В. Вплив толерантності на формування естетичної культури молоді. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2012. Вип. 106. С. 121-128.
13. Чубарева О. О. Мистецтво в позанавчальному житті сучасного студентства. *Науковий вісник*. Серія "Філософія". Харків : ХНПУ, 2016. Вип. 46 (частина II). С. 138-148.

References :

- [1] Bazylchuk L. V. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva do orhanizatsii pozaklasnoi roboty v zahalnoosvitnikh shkolakh : monohrafiia. Uman : VPTs "Vizavi", 2014. 287 s.
- [2] Batrak T. Pozaaudytorna diialnist studentiv yak chynnyk pidhotovky maibutnikh vchyteliv zarubizhnoi literatury do pozaklasnoi diialnosti v shkoli. *Liudynoznavchi studii*. Seriiia "Pedahohyka". 2016. Vyp. 3/35. S. 22-28.
- [3] Batrak T. V. Suchasne mystetstvo yak zasib estetychnoho vykhovannia studentiv pedahohichnykh vuziv u pozanavchalnii dilnosti. *Zbirnyk naukovykh prats* [Khersonskoho derzhavnoho universytetu]. Pedahohichni nauky. 2015. Vyp. 67. S. 176-180.
- [4] Boichuk V. M. Mystetska komponenta u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia tekhnolohii. 2014. Vyp. 37. S. 359-364.
- [5] Vanslov V. V. Vsestoronnee razvitie lichnosti i vidy iskusstva. Moskva : Sovetskij hudozhnik, 1996. S. 240-246.
- [6] Horshchenko Yu. Formuvannia otsinnistno-tsinnistnykh sudzhen studentiv u protsesi profesiinnoi pidhotovky v umovakh vyshchoi shkoly. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2014. № 10 (Ch. 2). S. 132-137.
- [7] Dobrovolska O. Estetychne vykhovannia ta amovykhovannia v systemi pidhotovky maibutnikh pedahohiv. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny*. Ser. : Filosofiialu pedahohika, psykholohiia. 2013. Vyp. 28. S. 16-21. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_5
- [8] Zaitseva O. Urok muzyky yak osnovnyi sposib formuvannia estetychnoi kultury uchniv osnovnoi shkoly. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2012. № 6 (Ch. 2). S. 203-208.
- [9] Cvintsytska N. M. Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia do roboty v hurtkakh dekoratyvno-prykladnoi tvorchosti: zmistovyi komponent pidhotovky. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2016. Vyp. 50 (103). С. 240-249.
- [10] Sotska H. Tekhnolohiia formuvannia estetychnoi kultury maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2012. № 6 (Ch. 2). С. 106-113.
- [11] Teoriya kultury v voprosah i otvetah: uchebnoe posobie dlya studentov zaochnoj formy obucheniya / koll. avt.; pod red. N. M. Muhamedzhanovoj i S. M. Boguslavskoj. Orenburg : IPK GOU OGU, 2007. 149 s.
- [12] Cherkasov V. Vplyv tolerantnosti na formuvannia estetychnoi kultury molodi. *Naukovi zapysky*. Seriiia: Pedahohichni nauky. 2012. Vyp. 106. S. 121-128.

- [13] Chubareva O. O. Mystetstvo v pozanavchalnomu zhytti suchasnoho studentstva. *Naukovyi visnyk. Seriia "Filosofiiia"*. Kharkiv : KhNPU, 2016. Vyp. 46 (chastyna II). S. 138-148.

ПИРОГОВА Т. Художественное воспитание будущих педагогов во внеурочное время.

В статье исследованы разнообразные формы художественного воспитания будущих педагогов во внеурочное время. Внеаудиторная деятельность имеет один из наибольших потенциалов привлечения студенчества к искусству и собственному творчеству. Ведь она, как правило, осуществляется на принципах заинтересованности, инициативы, сотворчества, добровольного участия, учета индивидуальных потребностей и талантов, ее движущей силой является интерес. Кроме того, формы внеаудиторной работы имеют более открытый и неформальный характер общения, более динамическую реализацию и предусматривают проведение разнообразных мероприятий, а именно: вечеров отдыха или встреч с деятелями культуры, поэтами, мастерами, художниками; диспутов, устных журналов; отмечание памятных дат в жизни факультетов; выполнение общественных поручений, внедрения волонтерской деятельности; организацию конференций, конкурсов, КВН, экскурсий; проведение бесед об истории и культуре собственного и других народов мира; работу в кружках по интересам; участие в художественной самодеятельности и тому подобное.

Отмечено, что важную роль в художественном воспитании студентов играет куратор или преподаватель, который должен учитывать индивидуальные особенности каждого студента во время планирования внеаудиторной деятельности будущих педагогов, предоставлять им возможность самостоятельно избирать изучение определенных видов искусства с целью расширения их мировоззрения и развития творческих способностей.

Доказано, что правильная организация свободного времени будет способствовать всестороннему развитию молодежи благодаря ознакомлению ее с достижениями мировой культуры, которая поможет устранить односторонность мышления и суждений, будет способствовать формированию эстетической культуры путем привлечения будущих педагогов к эстетической деятельности, будет развивать чувственную сферу личности, интерес к искусству.

Ключевые слова: культура, художественное воспитание, внеурочное время, будущие педагоги, эстетическое развитие личности.

PIROGOVA T. Artistic education of future teachers in extracurricular time.

In the article the various forms of artistic education of future teachers are investigational in extracurricular time. Extracurricular activity has one of most potentials of bringing in of student to the art and own work. In fact she, as a rule, comes true on principles of the personal interest, initiative, сотворчества, voluntarily participation, account of individual necessities and talents, her motive force is interest. In addition, the forms of extracurricular work have more open and informal character of intercourse, more dynamic realization and foresee realization of various measures, namely: evenings of rest or meeting with cultural workers, poets, masters, artists; disputes, verbal magazines; marking of memorable dats is in life of faculties; implementation of public commissions, introductions of volunteer activity; organization of conferences, competitions, excursions; realization of conversations about history and culture own and other people of the world; work in mugs on interests; participating in an artistic independent action and others like that.

It is marked that an important role in artistic education of students is played by a counsel or teacher which must take into account the individual features of every student during planning of extracurricular activity of future teachers, to give possibility independently to elect the study of certain types of art with the purpose of expansion of their world view and developing creative flairs to them.

It is well-proven that correct organization of spare time will assist comprehensive development of young people due to the acquaintance of her with achievements of world culture which will help to remove one-sidedness of thought and judgements, will assist forming of aesthetic culture by bringing in of future teachers to aesthetic activity, will develop the perceptible sphere of personality, interest in an art.

Keywords: culture, artistic education, extracurricular time, future teachers, aesthetic development of personality.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-149.2020.14>

УДК 378.091.3:337-051]:004.77

Рамський Ю. С., Назаренко В. С.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН ІНФОРМАТИЧНОГО ЦИКЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Стаття присвячена дослідженню педагогічного потенціалу віртуального освітнього середовища навчання дисциплін інформатичного циклу майбутніх фахівців професійного навчання.

У роботі проаналізовано наукові погляди дослідників на тлумачення загалом та особливості зокрема поняття “віртуальне освітнє середовище”, а також вказано, що на сьогодні немає стандартизованого формулювання визначення цього терміна, оскільки віртуальне освітнє середовище активно розвивається у наш час та набуває нових характеристик.

Розглянуто специфіку віртуального освітнього середовища, його сутнісні особливості, а також процесуальні аспекти навчання у віртуальному освітньому середовищі, що зумовлюють специфіку організації викладання дисциплін інформатичного циклу. За таких умов суттєво змінюється роль педагога, який стає своєрідним куратором, не лише надає відповідну інформацію студентам, а ще й сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, що позитивно впливає на формування професійних компетентностей здобувачів освіти.

Схарактеризовано ключові функції віртуального освітнього середовища, які перебувають у постійній взаємодії, а саме: інформаційно-навчальну; комунікаційну; контрольню-адміністративну.

Зазначено, що перевагами віртуального освітнього середовища, з огляду на педагогічну науку, є гнучкість, модульність, інтерактивність, продуктивність, а також ефективність, які надають можливість педагогу викладати дисципліни інформатичного циклу, орієнтуючись на сучасні вимоги щодо підготовки майбутніх фахівців професійного навчання.

Доведено, що функціонування віртуального освітнього середовища сприяє індивідуалізації та інтенсифікації навчання, підвищенню рівня самостійності студентів.

Ключові слова: *віртуальне освітнє середовище, педагог-віртуал, навчання інформатичних дисциплін, майбутній фахівець професійного навчання.*

У наш час цифровізація є одним із стратегічних напрямків розвитку суспільства. Фахівці вважають, що реалізація цього напрямку повинна дати відчутний поштовх оновленню змісту освіти, сприяти зміні ролі викладача, який стане куратором, що орієнтує студента відповідно до його запитів і пріоритетів, максимально індивідуалізує траєкторії навчання студентів. Невід’ємною частиною цифровізації освіти є створення віртуального освітнього середовища